

Utlåtande av rådet för bedömning av
lagstiftningen

Ärendenummer: VN/32811/2023-VNK-2

Datum: 4.12.2023

Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen till finansministeriet om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om hemkommun och till vissa lagar som har samband med den

Utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om hemkommun har beretts grundligt. Utkastet ger en god uppfattning om bakgrunden till ärendet, målsättningen och de viktigaste förslagen. Propositionens konsekvenser och olika alternativ behandlas på ett mångsidigt och noggrant sätt.

De största bristerna och utvecklingsbehoven i propositionsutkastet

- i) I utkastet till proposition bör man utöver konsekvenserna av att få en hemkommun också noggrannare bedöma vilka konsekvenser förlust av hemkommun och avförande av anteckning om hemkommun har för barn och unga. Vilka andra konsekvenser kan detta ha för barns och ungas intressen och rättigheter än att de behöver vänta längre på tjänster och förmåner som är bundna till hemkommun?

1. Det centrala innehållet i utkastet till regeringsproposition

Beskrivningen nedan är ett sammandrag av avsnittet "Propositionens huvudsakliga innehåll" i utkastet till proposition.

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om hemkommun, genom vilken den lag om hemkommun som trädde i kraft 1994 upphävs. I propositionen föreslås det vidare att lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samt ett flertal andra lagar där det hänvisas till en persons hemkommun ändras.

Enligt propositionen ska människors hemkommun i stor utsträckning bestämmas på samma sätt enligt den nya lagen som enligt den gällande. I den nya lagen föreslås det också bestämmelser om hur den

bostadsplats som ska antecknas i befolkningsdatasystemet bestäms, eftersom den i praktiken utgör grunden för bestämmande av en persons hemkommun.

Avsikten med propositionen är att slå fast den linje som har följts i den gällande lagens tillämpningspraxis, nämligen att endast en sådan byggnad där det enligt befolkningsdatasystemet finns en bostadslägenhet eller ett bostadsrum kan antecknas som en persons bostadsplats. Enligt den nya lagen om hemkommun ska var och en som flyttar till en annan bostadsplats vara skyldig att göra en flyttningsanmälan oavsett hur länge personen kommer att bo på det nya stället. En person som flyttar till en annan kommun ska kunna behålla sin tidigare hemkommun endast om personen kommer att bo inom den andra kommunens område högst ett år och uttryckligen meddelar sin vilja att behålla sin tidigare hemkommun. Då görs det i befolkningsdatasystemet en anteckning om en temporär bostadsplats för personen. Anteckningen gäller högst ett år.

Enligt propositionen ska en flyttningsanmälan för en person som flyttar i fortsättningen kunna göras av medflyttande familjemedlemmar och av personens lagliga företrädare men också av personens nära anhöriga, personer som huvudsakligen sköter personen och sådana verksamhetsenheter inom öppenvården eller institutionsvården där personen vistas, om den som flyttar inte själv kan göra anmälan exempelvis på grund av sjukdom.

En förutsättning för att få hemkommun ska i fortsättningen alltid vara att utlänningen har uppehållstillstånd eller uppehållskort eller har registrerat sin uppehållsrätt. Att en utlänning som har kommit till Finland har en familjemedlem med hemkommun i landet ska i fortsättningen således inte räcka som skäl för att personen själv ska ha rätt till hemkommun i Finland. I propositionen föreslås det dessutom att en anteckning om en utlännings hemkommun kan strykas ur befolkningsdatasystemet, om utlänningen inte längre uppfyller de villkor för att få hemkommun som anges i lagen. En anteckning om hemkommun ska kunna strykas antingen utifrån personens egen anmälan eller utifrån tillförlitliga uppgifter som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fått av någon annan aktör, exempelvis en annan myndighet.

Dessutom föreslås lagen om beskattningsförfarande bli ändrad på så sätt att hemkommunen för en person för vars del anteckningen om hemkommun har strukits i befolkningsdatasystemet, i beskattningen ska anses vara den kommun som senast var personens hemkommun.

Uttalande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen har lämnat sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om hemkommun och till vissa lagar som har samband med den (projektnummer VM125:00/2021). Finansministeriet lämnade propositionen till rådet per e-post den 20 november 2023. Utlåtandet är offentligt.

Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett berömvärt sätt. Rådet föreslår endast några mindre tillägg till utkastet till regeringens proposition.

Helsingfors den 4 december 2023

Leila Kostiainen

Ordförande för rådet för bedömning av lagstiftningen

Essi Römpötti

Specialsakkunnig, sekreterare för rådet för bedömning av lagstiftningen

Kontakt:

Statsrådets kansli
PB 23, 00023 Statsrådet
vnk.fi
tfn 0295 16001

Bilaga 1 Standarduttalanden som används av rådet

5. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett berömvärt sätt. Rådet föreslår endast några mindre tillägg till utkastet till regeringens proposition.
4. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition uppfyller väl kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning. Rådet rekommenderar att utkastet till proposition kompletteras i enlighet med rådets utlåtande innan propositionen lämnas till riksdagen.
3. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition följer anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett nöjaktigt sätt. Rådet rekommenderar att utkastet till proposition korrigeras i enlighet med rådets utlåtande innan propositionen lämnas till riksdagen.
2. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition del följer anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett hjälpligt sätt. I utkastet till regeringens proposition finns betydande brister och utkastet ska korrigeras i enlighet med rådets utlåtande innan propositionen lämnas till riksdagen.
1. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att bristerna i utkastet till regeringsproposition är så betydande att utkastet till proposition inte uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning. Utifrån propositionsutkastet är det inte möjligt att bilda sig en tillräcklig och motiverad uppfattning om förslaget och inte heller om dess ekonomiska och samhällseliga konsekvenser. Om bristerna inte korrigeras är det skäl att allvarligt överväga huruvida regeringens proposition kan lämnas till riksdagen för behandling. *

* Sista meningen lämnas bort i de situationer där propositionen i praktiken inte kan återtas.